

Fylkesmannen ønsker felles radiobjellelag

Forfatter

Anne-Cath. Grimstad, NSG

Sammendrag

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er sterkt engasjert i arbeidet med å få etablert et felles fylkesmedlemslag for brukere av elektronisk sporing av beitedyr, der sauebønder som trenger det kan leie radiobjeller fra laget.

Publisert

2012

Referanse

Sau og Geit nr. 4/2012

Utskriftsdato

14.02.2025 www.fag.nsg.no

HAR TRO PÅ GPS: Det er til dels svært dårlig mobildekning i Oppdalsfjella, og sambygdinger og styremedlemmer i Sør-Trøndelag Sau og Geit, Ola Krokann og Kristin Tande Solberg, har store forhåpninger til den nyutviklede GPS-baserte radiobjella fra Findmysheep.com. Her sitter kollegene i solveggen på Tande Gård med et eksemplar av GPS-bjella.

Fylkesmannen ønsker felles radiobjellelag

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er sterkt engasjert i arbeidet med å få etablert et felles fylkesmedlemslag for brukere av elektronisk sporing av beitedyr, der sauebønder som trenger det kan leie radiobjeller fra laget.

- Målet er at e-sporingslaget står for innkjøp av nye enheter, vedlikehold og fordeling til brukere av de elektroniske enhetene, sier fylkesagronom Brit Eldrid Barstad hos Fylksmannens avdeling for landbruk og bygdeutvikling i Sør-Trøndelag. Går arbeidet som planlagt, håper hun på etablering av et

felles radiobjellelag for Sør-Trøndelag i løpet av vinteren 2013.

Bedre dokumentasjon

Fordelene med e-sporing er først og fremst at det gir bedre kjennskap til hvor sauene går i utmarka, og dermed grunnlag for mer effektivt tilsyn. Samtidig vil e-sporing bedre mulighetene for å dokumentere årsaker til tap av dyr på beite. Videre kan syke lam bli oppdaget gjennom sporing av mora og tas under behandling før det er for sent. Det arbeides for øvrig med teknologiske løsninger som kan øke dokumentasjonen av tapsårsaker for lammet direkte.

Effektiv utnyttning

- Det å organisere brukerne av sporingsenheter i et fylkesmedlemslag vil kunne gi en bedre fordeling av e-sporingsenheter til de brukerne som trenger dem mest, og dermed en mer effektiv utnyttning av eksisterende utstyr, sier Brit Eldrid Barstad.

- Leiekostnadene blir også like for alle. I dag er det store variasjoner i fylket i forhold til hva brukerne må betale for å benytte radiobjeller på sauene sine. Videre blir det enklere og omfordele enhetene, dersom det viser seg å være for dårlig dekning for mobiltelefon eller skygge for satellitt i et område. Beitelag som vil prøve ut e-enheter, vil kunne gjøre dette >>

uten store investeringskostnader. Om utstyret i verste fall ikke brukes mer enn i én sesong, kan et fylkeslag omfordele det til nye brukere neste år.

Barstad mener også at et slikt fylkesmedlemslag vil medføre at vedlikehold av enhetene blir gjennomført i rett tid.

Næringa står bak

Styringsgruppa for det tidligere radiobjelleprosjektet i Sør-Trøndelag er pådrivere for å få et slikt e-sporingslag i fylket, fortsatt med Brit Eldrid Barstad som sekretær.

- Det er viktig at næringa står bak arbeidet med dannelse av et slikt lag som en garantist for bruk av e-sporingsenheter framover, sier Barstad. Hun viser til at Nord-Trøndelag allerede har dannet et slikt samvirkelag (andelslag) for brukere av radiobjeller, og at det kan være aktuelt å bruke erfaringene fra nordfylket som et grunnlag for oppstart av tilsvarende lag i Sør-Trøndelag.

Skjønnsmidler til kjøp av radiobjeller

Radiobjellesamarbeidet i Sør-Trøndelag startet med den forrige fylkesmannen, Kåre Gjønnes, sier Brit Eldrid Barstad.

Etter den store tapsesongen i 2008 så han behovet for å finne ut hva tapene skyldtes. Landbruket var overbevist om at tapene skyldtes fredet rovvilt, men fylkesmannen måtte vite. Med bakgrunn i ønsket om bedre å kunne følge dyra på beitet og blant annet lettere finne igjen kadaver for å dokumentere tapsårsak, tok Gjønnes med «tiltak mot rovviltskade» som prioritert område for, i en treårsperiode, å bevilge skjønnsmidler til kommunene for kjøp av elektronisk sporingsutstyr. Skjønnsmidler forutsetter at fylkesmannen og den aktuelle kommunen bidrar med 50 prosent av kostnadene hver.

Samtidig etablerte man et treårig prosjekt for utprøving av radiobjeller i Sør-Trøndelag som en del av Nasjonalt beiteprosjekt.

2.000 radiobjeller

I løpet av perioden 2009-2011 har i alt 10 kommuner i Sør-Trøndelag mottatt skjønnsmidler til innkjøp av elektronisk overvåkingsutstyr av beitedyr. I tillegg har både beitelag og enkelt-

ENGASJERT: Fylkesagronom Brit Eldrid Barstad hos Fylkesmannens landbruksavdeling i Sør-Trøndelag er en ivrig pådriver for å få etablert et felles radiobjellelag i fylket.

personer kjøpt radiobjeller med eller uten offentlig støtte. I alt brukes det i 2012 i underkant av 2.000 mobiltelefonbaserte radiobjeller fordelt på knapt 100 besetninger i Sør-Trøndelag. I tillegg deltar beitelag i Rennebu og Oppdal med utprøving av den nyutviklede GPS-baserte varianten, Findmysheep, men henholdsvis 220 og 100 enheter.

Trenger kommunal støtte

Flere av kommunene har gitt uttrykk for at de ikke er interesserte i å stå som eiere av radiobjeller på sikt, og ønsker å selge eller overlate disse til næringa selv. Et fylkesmedlemslag trenger et økonomisk fundament, og i mai i år sendte arbeidsgruppa ut et brev til alle kommuner i fylket, med orientering om planene og en foreløpig forespørsel om økonomisk bidrag. I en oppstartperiode for et radiobjellelag er det behov for ekstra midler.

- Og det er en klar interesse for et slikt lag, selv om ikke alle kommunene

nødvendigvis blir med fra starten, sier Barstad. Fylkesmannen ønsker fortsatt å delta i et slikt samarbeid, og vil ha et ord med i laget med hensyn til fordeling av sporingsenhetene. Dette med bakgrunn i behovet for å finne ut mer om årsakene til tap av dyr på beite.

Ser til Nord-Trøndelag

Styringsgruppa og fylkesmannen jobber nå med å finne ut hva slags lag man vil etablere, men ifølge Barstad blir det mest sannsynlig et samvirkeforetak, der bøndene deltar som enkeltmedlemmer. Videre må det etableres vedtekter som passer, og her kaster man foreløpig blikk til blant andre Nord-Trøndelag, som ser ut til å ha funnet en grei form. Styringsgruppa har også fått i oppgave å finne en egnet person som kan ansettes som daglig leder i fylkesradiobjellelaget når dette forhåpentligvis blir etablert i løpet av vinteren 2013.

Tekst og foto: Anne-Cath. Grimstad

Nyttig informasjon

Kristin Tande Solberg på Oppdal prøver i år ut radiobjeller for første gang, og synes hun helt fra første dag av har fått nyttig informasjon om hvor sauene er og hvordan de beveger seg.

Kristin Tande Solberg driver Tande gård på Oppdal sammen med ekte-mannen Olaf Solberg. Hun sitter i styret i Sør-Trøndelag Sau og Geit, og er med i styringsgruppa for etablering av felles fylkesradiobjellelag.

Selv sender hun rundt 600 vinterføra sauer og lamma deres til fjells, og er en av to saueeiere i kommunen som i år prøver ut radiobjeller i besetningen for første gang. 15 av dem er Telespors mobiltelefonbaserte radiobjeller, mens 10 er Findmysheeps GPS-baserte enheter.

Utstyret fungerer

Mobildekningen er varierende i beiteområdet, men så langt (juli) har hun fått nyttig informasjon om sauene bevegelsesmønster fra begge system. Hun er ikke belemret med de dårlige erfaringene fra «barne-sykdommene» som tidligere brukere har opplevd med tradisjonelle radiobjeller, og har inntrykk av at utstyret nå fungerer godt.

Siden man på Oppdal har store lammetap til jerv og ørn, håper hun og hennes kolleger at det etter hvert kommer brukbare sporingsenheter for lam på markedet, slik at det blir mulig å dokumentere tapet.

GOD OVERSIKT: Kristin Tande Solberg og sambygding og kollega i fylkestyret, Ola Krokann, studerer det digitale kartet som viser hvor de av sauene hennes som går med radiobjeller befinner seg i øyeblikket. Kristin har også lagt kartet inn på mobiltelefonen sin, og kan dermed hente opp de samme opplysningene når hun er ute i fjellet på tilsynsrunder.

MED RADIOBJELLE: Denne søya med tvillinglam har Kristin nettopp sluppet i Oppdalsfjella, og den er i år utstyrt med radiobjelle for første gang. Bildet er tatt tidlig, mens det ennå ligger mye snø i beiteområdet, og dyra går trolig et stykke for å finne godt gras. Denne radiobjella av typen Telespors mobiltelefonbaserte vil imidlertid vise hvor søya beveger seg, så sant det er mobildekning i området. (Foto: Kristin Tande Solberg).

